

รายงานการจัดการความรู้
เรื่องการจัดการเรียนการสอน
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (TQF)

คณะกรรมการจัดการความรู้
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

2556

คำนำ

ตามที่มหาวิทยาลัยตาปี ได้จัดให้มีการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ TQF เพื่อให้การดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดให้มีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นการจัดการความรู้ (KM) เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (TQF) โดยได้จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในวันพุธที่ 9 สิงหาคม 2556 ณ ห้อง S306-307 อาคารศรีไพโรจน์ และได้มีการเผยแพร่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นสรุปการถอดบทเรียน เรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (TQF) และ Website การจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัย

ซึ่งเอกสารนี้เป็นรายงานการจัดกิจกรรมดังกล่าว หวังว่าคงเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะกรรมการจัดการความรู้

มหาวิทยาลัยตาปี

พฤศจิกายน 2556

ผลการดำเนินงานการจัดการความรู้

เรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (TQF)

1. การกำหนดประเด็นความรู้และเป้าหมาย

ได้กำหนดประเด็นความรู้และเป้าหมายของการจัดการความรู้ที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย ดังนี้

1.1 ประเด็นความรู้ คือ การจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (TQF)

1.2 เป้าหมาย

1.2.1 อาจารย์ประจำ

1.2.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

1.2.3 อาจารย์ผู้สอน

2. การแบ่งและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ได้จัดกิจกรรม เรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (TQF) เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2556 ดังนี้

จากรายละเอียดของหลักสูตร มคอ. 2 ในหมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษา ข้อ 2 กระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา โดยให้อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา เช่น ทวนสอบจากคะแนนข้อสอบ หรืองานที่มอบหมาย กระบวนการอาจจะแตกต่างกันไปสำหรับรายวิชาที่ต่างกัน หรือสำหรับมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน

และหมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร ข้อ 7 ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (Key Performance Indicators) ได้กำหนดตัวบ่งชี้บังคับผลการดำเนินงานที่ใช้ในการติดตามประเมินผล และรายงานคุณภาพของหลักสูตรประจำปีไว้ 6 ข้อ โดยมี ข้อ 6 กำหนดให้มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ.3 และ มคอ.4 อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษาเป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่งที่คณะวิชาต้องกำกับควบคุมให้คณาจารย์ในคณะฯ หลักสูตรต่างๆ ดำเนินการ

นอกจากนี้ในรายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3 - 4) ยังกำหนดไว้ในหมวด 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา ข้อ 4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา เพื่อให้ อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของรายวิชา เช่น ทวนสอบจากคะแนนข้อสอบ หรืองานที่มอบหมาย กระบวนการอาจจะแตกต่างกันไปสำหรับรายวิชาที่ต่างกัน หรือสำหรับมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน

จะเห็นได้ว่า กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่สามารถวัดและตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชา และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิ

จากการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 - 2556 ของมหาวิทยาลัย เนื่องจากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ประจำหลักสูตรอาจมีความรู้ความเข้าใจในการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชาไม่เหมือนกัน ซึ่งอาจทำให้กระบวนการหรือวิธีการแตกต่างกันไป คณะวิชาเห็น

ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (TQF) จึงได้จัดการความรู้โดยการอภิปราย สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งทำให้ได้แนวปฏิบัติที่ดี ปัจจัยความสำเร็จ และแนวทางการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ พัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนของคณะวิชาให้มีคุณภาพต่อไป โดยได้ถอดองค์ความรู้ที่ต้องการด้านการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านตัวอาจารย์ ในฐานะที่อาจารย์เป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนการสอน

แนวปฏิบัติที่ดี อาจารย์ผู้สอนต้องพิจารณาการเขียน มคอ. 3 ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและรายวิชา แผนการสอนและการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกัน ซึ่งอาจต้องพิจารณาปรับปรุงข้อสอบ วิธีการสอน และการวัดและประเมินผล

ปัจจัยความสำเร็จ อาจารย์ผู้สอน ต้องมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา ว่าไม่ใช่การจับผิด และต้องสร้างแรงจูงใจให้เห็นว่าการทวนสอบเป็นเรื่องสำคัญไม่ใช่ภาระงานที่หนัก และต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินการ

แนวทางการพัฒนา ต้องมีการจัดอบรม ประชุม ชี้แจง ทบทวนให้อาจารย์อย่างสม่ำเสมอ เน้นการพูดคุย แลกเปลี่ยนกันทั้งภายในหลักสูตรและระหว่างหลักสูตร หรือเชิญวิทยากร เล่าประสบการณ์การทวนสอบของแต่ละคณะวิชาเป็นอย่างไร เป็นลักษณะการถ่ายทอด พูดคุย รวมทั้งพิจารณาภาระงานของอาจารย์ไม่ให้มากเกินไป

2) ด้านหน่วยงาน ในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล

แนวปฏิบัติที่ดี คณะวิชาฯ หลักสูตรต้องมีนโยบาย ระบบ และกลไก หลักเกณฑ์ ขั้นตอนวิธีการเกี่ยวกับการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชาให้เป็นกระบวนการที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของรายวิชาที่มีการบรรยายและปฏิบัติการด้วย ต้องกระตุ้น ส่งเสริมให้มีการทวนสอบในสาขาวิชาอย่างต่อเนื่อง และมคอ.3 ควรมีความยืดหยุ่น เพื่อปรับปรุงได้ ทั้งในกระบวนการสอน การวัด และประเมินผล ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ปัจจัยความสำเร็จ คณะวิชาฯ หลักสูตรต้องให้ความสำคัญโดยกำหนดนโยบาย ระบบ หรือกลไก หรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และส่งเสริมสนับสนุนสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาสภาพห้องเรียน และทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงช่วงเวลาการเปลี่ยนห้องเรียนของนักศึกษา ปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ได้มากที่สุด

แนวทางการพัฒนา คณะวิชาฯ หลักสูตรควรจัดให้มีคลินิกการทวนสอบ เพื่อให้คำแนะนำปรึกษา และส่งเสริมให้อาจารย์ได้ศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ

3) ด้านกระบวนการ

แนวปฏิบัติที่ดี คณะวิชาฯ หลักสูตร กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ดีและชัดเจนจากสาขา และกำหนดช่วงเวลาในการดำเนินการ ให้ใช้วิธีการทวนสอบให้สม่ำเสมอ 1 ภาคการศึกษาต่อ 1 ครั้ง การทวนสอบที่สามารถปรับปรุงพัฒนาได้ ต้องมีการบันทึกรายงานการประชุมหรือผลการดำเนินงาน โดยมีอาจารย์เข้าร่วม/มีการร่วมสังเกตหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จัดประชุมสม่ำเสมอในแต่ละระดับแล้วบันทึกในวาระการประชุม ไม่ควรรอทำครั้งเดียว และตรวจสอบผลดำเนินการจาก มคอ.3 ใช้กลไกการประชุมระดับภาควิชา หรือกลุ่มวิชาซึ่งมีการประชุมทุกเดือนอยู่แล้ว และควรทำเป็นระดับตั้งแต่ระดับสาขาวิชา คณะ ซึ่งไม่จำเป็นต้องจัดแยกเฉพาะเพื่อการนี้ เพราะเป็นทางการเกินไป ควรมีการทวนสอบเป็นระยะ ตลอดการสอนในภาคนั้นๆ ไม่จำเป็นต้องรอให้จบภาคการศึกษา ซึ่งจะได้เพียงครั้งเดียว ทำให้แก้ไขไม่ทัน ให้บันทึกไว้ในวาระการประชุมในการบันทึกควรดำเนินการ 2 ระดับ ได้แก่

1. ระดับผู้สอน บันทึกการสอนของตนเป็นรายวิชา

2. ระดับสาขาวิชา / หลักสูตร / คณะ เช่น รายงานการประชุมคณะวิชา

ปัจจัยความสำเร็จ มีการประชุม แลกเปลี่ยนปัญหา แนวปฏิบัติกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเชิญอาจารย์ที่ประสบความสำเร็จ มีประสบการณ์ ต้องดำเนินการให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ พิจารณาเกณฑ์การวัด และประเมินผลของนักศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง กรณีในรายวิชาที่มีผู้สอนหลายท่าน เมื่อสอนให้อาจารย์ผู้ร่วมสอนท่านอื่นๆ เข้าสังเกตการณ์สอนร่วมด้วยตาม มคอ.3 เพื่อช่วยตรวจสอบ แก้ไข

แนวทางการพัฒนา คณะ/หลักสูตรต้องจัดให้มีการประชุมก่อนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพิจารณาแนวทางการจัดการเรียนการสอน มีการประชุมระหว่างการสอน และหลังการสอน โดยเชิญผู้เกี่ยวข้องของแต่ละวิชา (เช่น อาจารย์ผู้สอนนอกคณะ) มาประชุมก่อนสอน ระหว่างสอน และหลังการสอน และมีการจัดการความรู้ แลกเปลี่ยน การติดตาม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากการจัดประชุมเพื่อจัดการความรู้มีอาจารย์ที่สนใจเข้าร่วมการประชุม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการถอดความรู้ได้แบ่งออกเป็น 3 ด้านที่มีความสำคัญ เกี่ยวข้องกัน คือ ตัวอาจารย์ หน่วยงานองค์กร และกระบวนการ จากการประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า อาจารย์มีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมดังกล่าว เพราะได้ระดมความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน และปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อนำไปแก้ไข มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ดี เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น เวลาที่เหมาะสม ไม่นานเกินไป และต้องการให้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาแนะนำเสนอหรือมาบรรยายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ให้มีการสรุปประเด็นหรือแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน เพื่อนำไปใช้ต่อไป ควรมีการจัด KM หรือจัดประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่องในลักษณะแบบนี้ ซึ่งข้อมูลที่ได้มานี้ทางคณะวิชาต้องนำผลการจัดการความรู้ไปวางแผนในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินการทั้งในการกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ ให้ชัดเจนเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ พัฒนาอาจารย์และการประกันคุณภาพต่อไป

จากการจัดกิจกรรมนี้ ได้มีการสรุปแนวปฏิบัติที่ดีไปยังกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- 1) อาจารย์ประจำ
- 2) อาจารย์ที่รับผิดชอบหลักสูตร
- 3) อาจารย์ผู้สอน

3. มีการรวบรวมความรู้ตามประเด็นความรู้ที่กำหนด

ได้มีการรวบรวมความรู้ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีมาพัฒนา และจัดเป็นสายลักษณะอักษร และเผยแพร่ไปยังหน่วยงานต่างๆ

ผลสรุปจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้แนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้

- 1) **ด้านตัวอาจารย์** ในฐานะที่อาจารย์เป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนการสอน

แนวปฏิบัติที่ดี อาจารย์ผู้สอนต้องพิจารณาการเขียน มคอ. 3 ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและรายวิชา แผนการสอนและการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกัน ซึ่งอาจต้องพิจารณาปรับปรุงข้อสอบ วิธีการสอน และการวัดและประเมินผล

- 2) **ด้านหน่วยงาน** ในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล

แนวปฏิบัติที่ดี คณะวิชาฯ หลักสูตรต้องมีนโยบาย ระบบ และกลไก หลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการเกี่ยวกับการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชาให้เป็นกระบวนการที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของรายวิชาที่มีการบรรยายและปฏิบัติการด้วย ต้องกระตุ้น ส่งเสริมให้มีการทวนสอบใน

สาขาวิชาอย่างต่อเนื่อง และมคอ.3 ควรมีความยืดหยุ่น เพื่อปรับปรุงได้ ทั้งในกระบวนการสอน การวัด และ ประเมินผล ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

3) ด้านกระบวนการ

แนวปฏิบัติที่ดี คณะวิชาฯ หลักสูตร กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ดีและชัดเจนจากสาขา และ กำหนดช่วงเวลาในการดำเนินการ ให้ใช้วิธีการทวนสอบให้สม่ำเสมอ 1 ภาคการศึกษาต่อ 1 ครั้ง การทวนสอบ ที่สามารถปรับปรุงพัฒนาได้ ต้องมีการบันทึกรายงานการประชุมหรือผลการดำเนินงาน โดยมีอาจารย์เข้าร่วม/ มีการร่วมสังเกตหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จัดประชุมสม่ำเสมอในแต่ละระดับแล้วบันทึกในวาระการประชุม ไม่ควรรอทำครั้งเดียว และตรวจสอบผลดำเนินการจาก มคอ.3 ใช้กลไกการประชุมระดับภาควิชา หรือ กลุ่มวิชาซึ่งมีการประชุมทุกเดือนอยู่แล้ว และควรทำเป็นระดับตั้งแต่ระดับสาขาวิชา คณะ ซึ่งไม่จำเป็นต้อง จัดแยกเฉพาะเพื่อการนี้ เพราะเป็นทางการเกินไป ควรมีการทวนสอบเป็นระยะ ตลอดการสอนในภาคนั้นๆ ไม่ จำเป็นต้องรอให้จบภาคการศึกษา ซึ่งจะทำได้เพียงครั้งเดียว ทำให้แก้ไขไม่ทัน ให้บันทึกไว้ในวาระการประชุม ในการบันทึกควรดำเนินการ 2 ระดับ ได้แก่

1. ระดับผู้สอน บันทึกการสอนของตนเป็นรายวิชา
2. ระดับสาขาวิชา / หลักสูตร / คณะ เช่น รายงานการประชุมคณะวิชา